

Svenska kyrkans ekonomiska stöd

Diakon & Doktorand, Elinn Leo Sandberg

Upplägget

Stödets mål,
relation & roll

Möjligheter,
rekommendationer
& frågor

Ekonomisk
utsatthet & Svk
ekonomiska stöd

Hur bör hjälpen
förmedlas? Olika
former &
benämningar

Fattigdom och dess konsekvenser

Fattigdom drabbar **ofrivilligt** och hör samman med brist på **ekonomiska** och **materiella** medel, men inbegriper även **sociala** och **psykologiska** dimensioner.

Att leva i fattigdom har ett flertal negativa följder:

en ökad psykisk och fysisk ohälsa, social exkludering, diskriminering, minskad möjlighet till utbildning och arbete, kortare livslängd och begränsningar i materiell standard, konsumtions- och livsmöjligheter.

(SCB 2020, Worldbank 2020)

- I Sverige levde cirka 16% av befolkningen i relativ fattigdom år 2017 och ca 4% av befolkningen lever i absolut fattigdom. (SEB 2020)

Vad påverkar behovet av eko. stöd?

- **Individuella** faktorer såsom kön, hushållsammansättning, härkomst, funktionsvariation m.m. kan vara riskfaktorer. Vanligt med minskade inkomster pga. sjukdom, arbetslöshet, dödsfall och skilsmässa.
- **Gruppnivå**, det är nästan sju gånger vanligare med materiell och social fattigdom bland utrikesfödda än bland inrikesfödda i Sverige. Högst ojämlikhet i EU, på denna punkt (SEB 2022).
- **Samhällsnivå**, låg & högkonjunktur, offentlig välfärd hur den ser ut och regleras. Heltäckande stöd eller ett visst stöd? Skillnad på praktiken/tillämpning och lagstiftningens ambition?

Stödet idag

- Utdelningen av eko-stöd varierar! Som störst i storstadsregionerna. Vissa diakoner uppger att de lägger närmre 50% av sin arbetstid på eko-stöd. (Bodin 2002)
- Statistik insamlad från Svenska kyrkans församlingar visar att cirka 68 miljoner kronor delas ut per år. Den utdelade summan ligger genomsnittlig på 1500 kronor. (Svensson, Svk nationella nivå 2019)
- Siffror för materiellt stöd kommer hösten 2023 bokkapitel i "Nyckeln till Svenska kyrkan". Det vanligaste materiella stödet är livsmedel.
- Fler uppger ökade diakonalt tryck/ behov. (Min ännu opublicerade forskning visar på detta.)
- Diakoimedarbetare ändrar arbetssätt då trycket ökar. (Harju, Hjort & Montesino 2010)

- **Det är inte församlingsbors behov som styr utan församlingarnas tillgång till materiella & ekonomiska medel.**
- Liten eller ingen reglering inom Svk.
- Påminner mkt om myndighetsutövning vilket bidrar till rollkonflikt/ stress.
- Stödet/verksamheten som en kompletterande rollen men en glidning mot ersättare rollen.

I relation till

Välfärdssamhället

- Kyrkans stöd sker inte i ett vakuum utan förhåller sig till lagstiftning, myndigheter och då särskilt socialtjänsten som är samhällets yttersta skyddsnät för personer i ekonomisk utsatthet.

Civilsamhället

- Sker samarbeten, konkurrens, samma målgrupper?
- Vilka grupper har röst, får hjälp eller bortprioriteras och hörs ej?

En återkommande diakonalspaning: Vad sker i samhället just nu?

(Bodin 2002:56f; Jokela 2011b:62ff:135ff; Leo Sandberg 2019:34ff; Karlsson & Vamstad 2018:1ff, ref även för nästa sida).

Mål och roller med arbetet

- Vilket eller vilka **mål**?
- Kortsiktig och/eller långsiktig hjälp?
- Mildra eller bekämpa?
- Vilken eller vilka **roller**
- Vilka verksamheter/**metoder**?

(Se Erik Blennbergers olika texter)

1. **Kritiker**
2. **Länk**
3. Pionjär
4. Komplement
5. Ersättare
6. Alternativ
7. Utförare (på offentligas uppdrag)

Vanligt med krockar mellan olika förväntningar och resurser!

Hur bör hjälpen förmedlas?

Det beror på...

- Vem är målgruppen/mottagaren?
- Vilka resurser har ni?
- Vad är målet med stödet/verksamheten?

Basala behov eller guldkant?

Foto: Elinn Leo Sandberg

Olika typer av stöd – Modell valfrihet vs. kontroll

Hög grad av
valfrihet för
mottagaren och låg
kontroll för givare

Låg grad av
valfrihet för
mottagaren och hög
kontroll för givaren

Pengar
Presentkort
Sociala butiker
Rekvisioner
Kläd- och matutdelning
med viss valfrihet
Färdigpackade matkassar/
utvalda kläder
Färdiglagade måltider

(Modell Elinn Leo Sandberg 2019:60ff; 2022:245)

Möjligheter

- Stödet kan vara mer generöst än det lagstadgade.
- Hjälpen har betydelse för mottagarna.
- Kyrkan kan ha en mer holistisk ingång och ge emotionellt varaktigt stöd.
- Kan samverka med andra aktörer.
- Kan länka och stödja i att få offentliga rättigheter tillgodosedda.
- Profetisk och politisk diakoni – direktkontakt med fattiga ger möjlighet att lyfta situationer och påverka. Det ger en trovärdighet i att vara röstbärare!
- **Men kyrkan kan inte ersätta offentliga sektorn. Har varken resurser (i form av pengar, tid, personal, lokaler osv.) eller det formella/lagstadgade mandatet.**

Några rekommendationer

1. Hitta **stöd och bollplank** i andra kollegor!
2. **Bestäm**: vilket stöd/form, när, var och hur. Tydlighet mot alla.
3. Sätt upp **mål**. Vi ger detta stödet för att...? Detta är vår *roll* som kyrka att...?
4. Gemensamma **riktlinjer** för hur ni arbetar. Ännu viktigare i angränsande församlingar såsom städer.
5. **Samverka** eller för samtal med kommunen, BUS m.fl.
6. **Ställ krav** på att offentliga instanser ska ta sitt ansvar.
7. **Ekonomiskt stöd** precis som själavård. Överväg att boka in samtal för 45 min om ni vill kunna hjälpa människor vidare och länka.
8. **Tacka** för förtroendet dvs. gåvan att församlingsbor berättar om sin situation. Det minskar skammen och gåvans problematik!

Illustrator: Olof Carlgren.

Fördjupning

- Elinn Leo Sandberg kap. (2022) i Diakoni – reflektion och praktik. ”Kyrkligt arbete med fattiga, gåvor och ekonomisk utsatthet”.
- Elinn Leo Sandberg (2022, Socialhögskolans jubileumsbok) Överflöd och brist – matfattigdom i välfärdssamhället.
- Civilsamhällets matdistribution – en ideal lösning på fattigdom och klimatkris? (2022) Socialmedicinsk tidskrift.
- Elinn Leo Sandberg & Alexandru Panican (2022) Ekonomisk hjälp från Svenska kyrkan - den instrumentella paradoxen och den fattiges utmattning. Socialvetenskaplig tidskrift.
- Rickard Ulmestig m.fl. (2021) Ekonomiskt bistånd intervention i teori och praktik.
- Magnus Bodins (2013) Ekonomiskt stöd i församlingen.
- Gustavo Gutierrez (1985) A Theology of Liberation.
- Julio Santa Ana (1980) Glädjens budskap för de fattiga.
- Mirijam Hollmer (2016) Sverige mellan stolarna.
- Charlotta Von Zweigberk (2016) Fattigfällan.

Förslag från Elinn Leo Sandberg.

Tack för ert deltagande och
välkomna att kontakta mig!

Elinn Leo Sandberg
Diakon & doktorand
Elinn.leo_sandberg@soch.lu.se